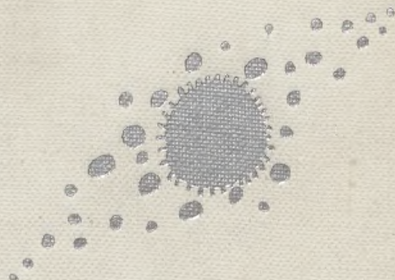
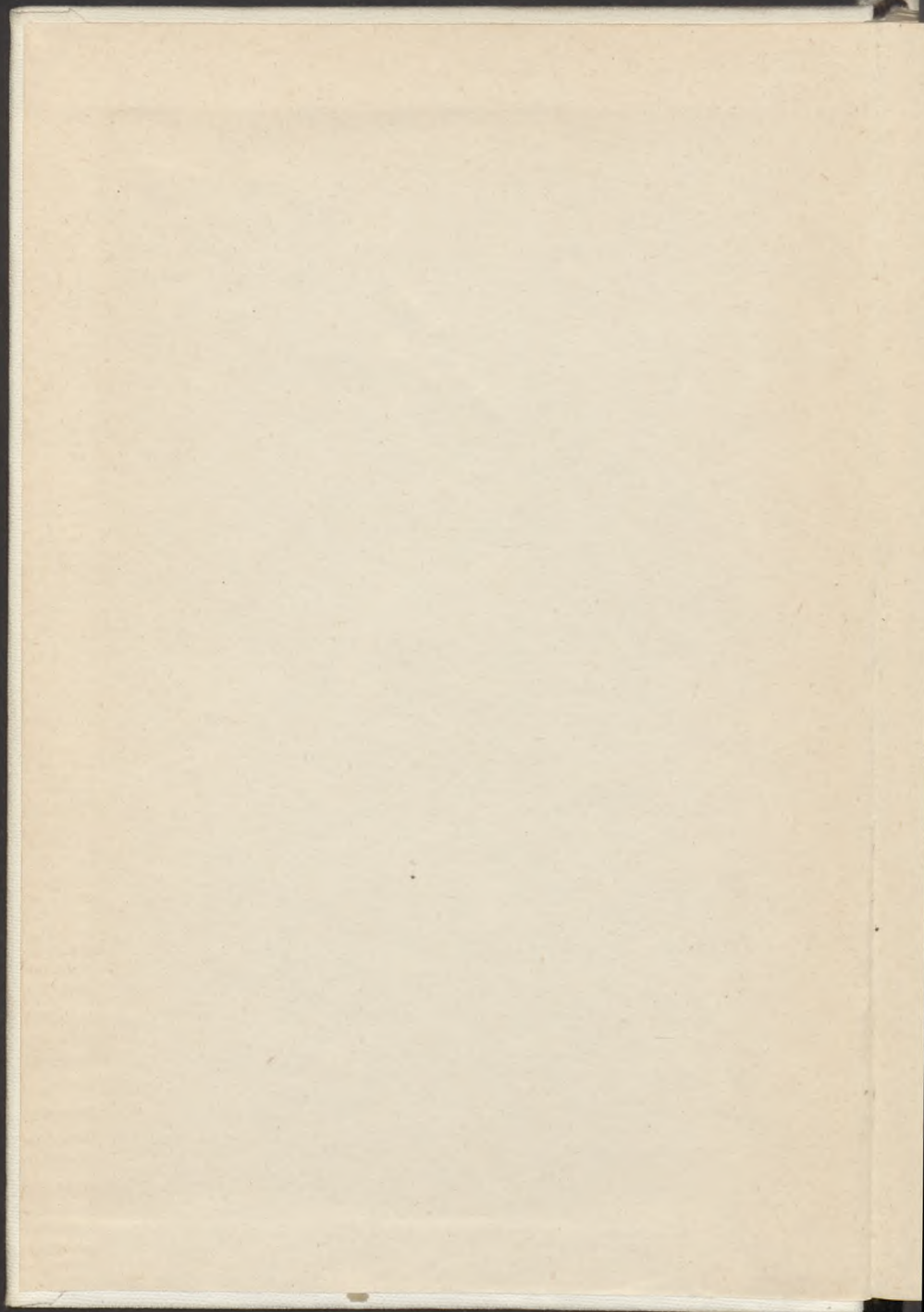


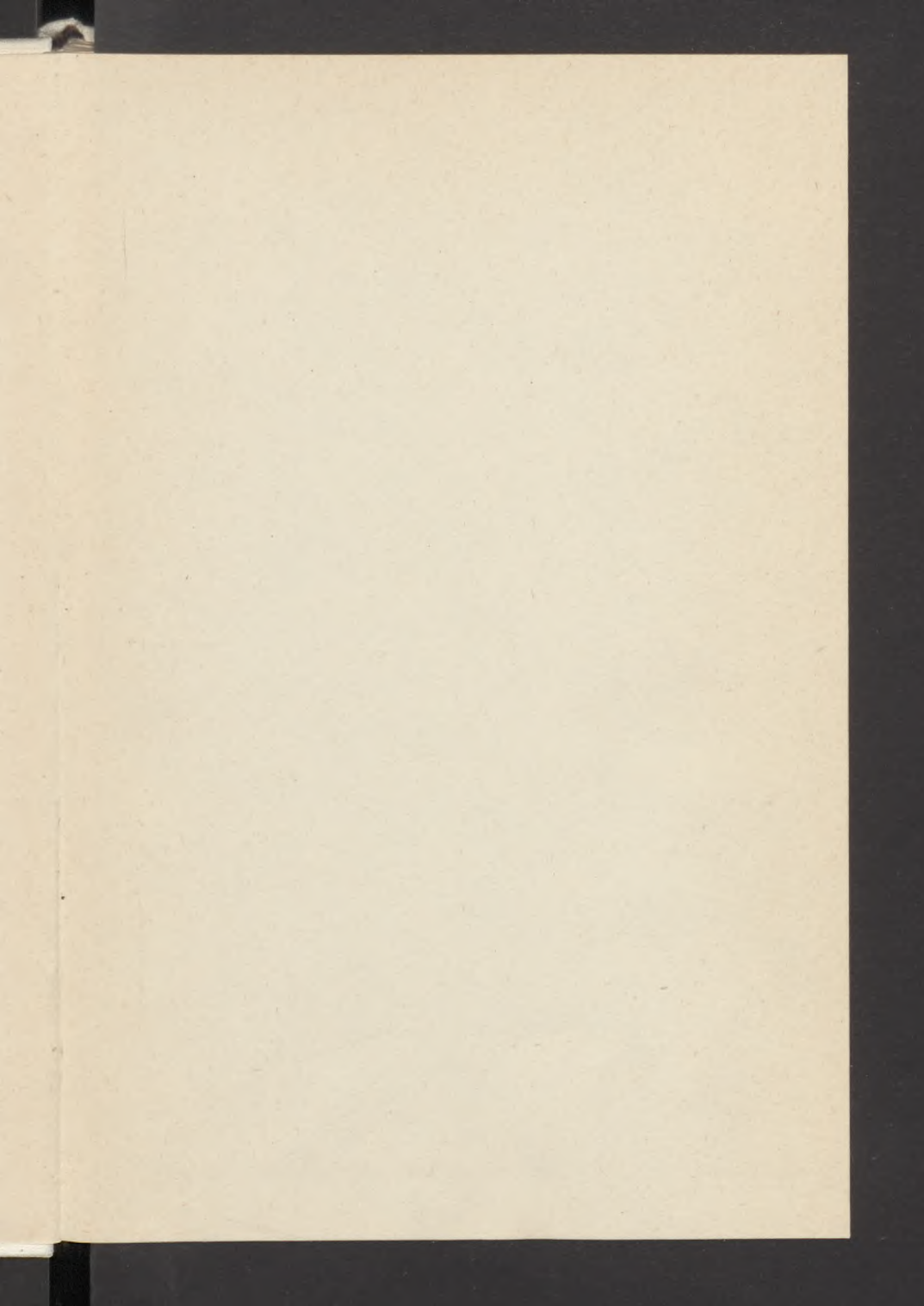
MB

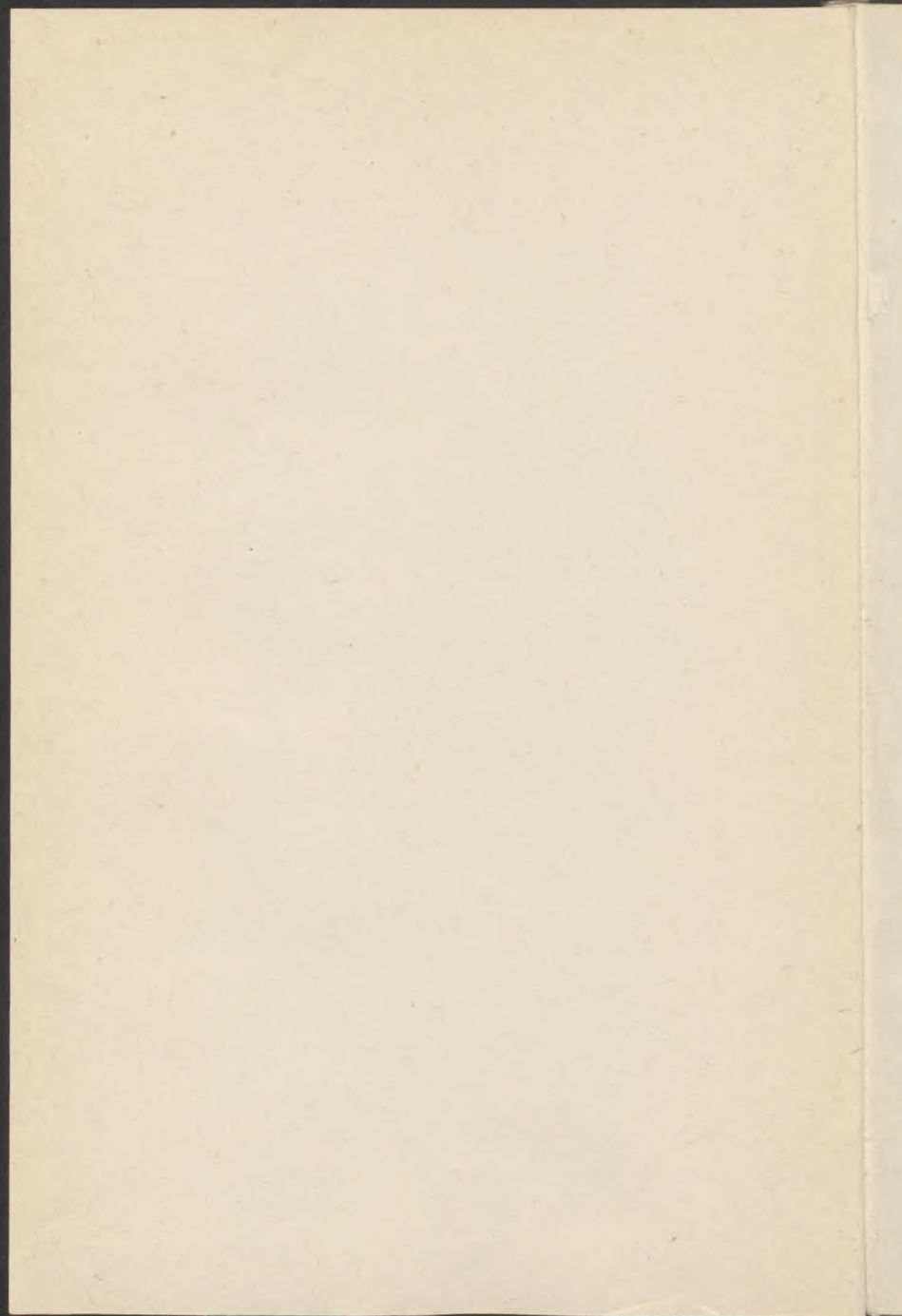
81656

OSZK

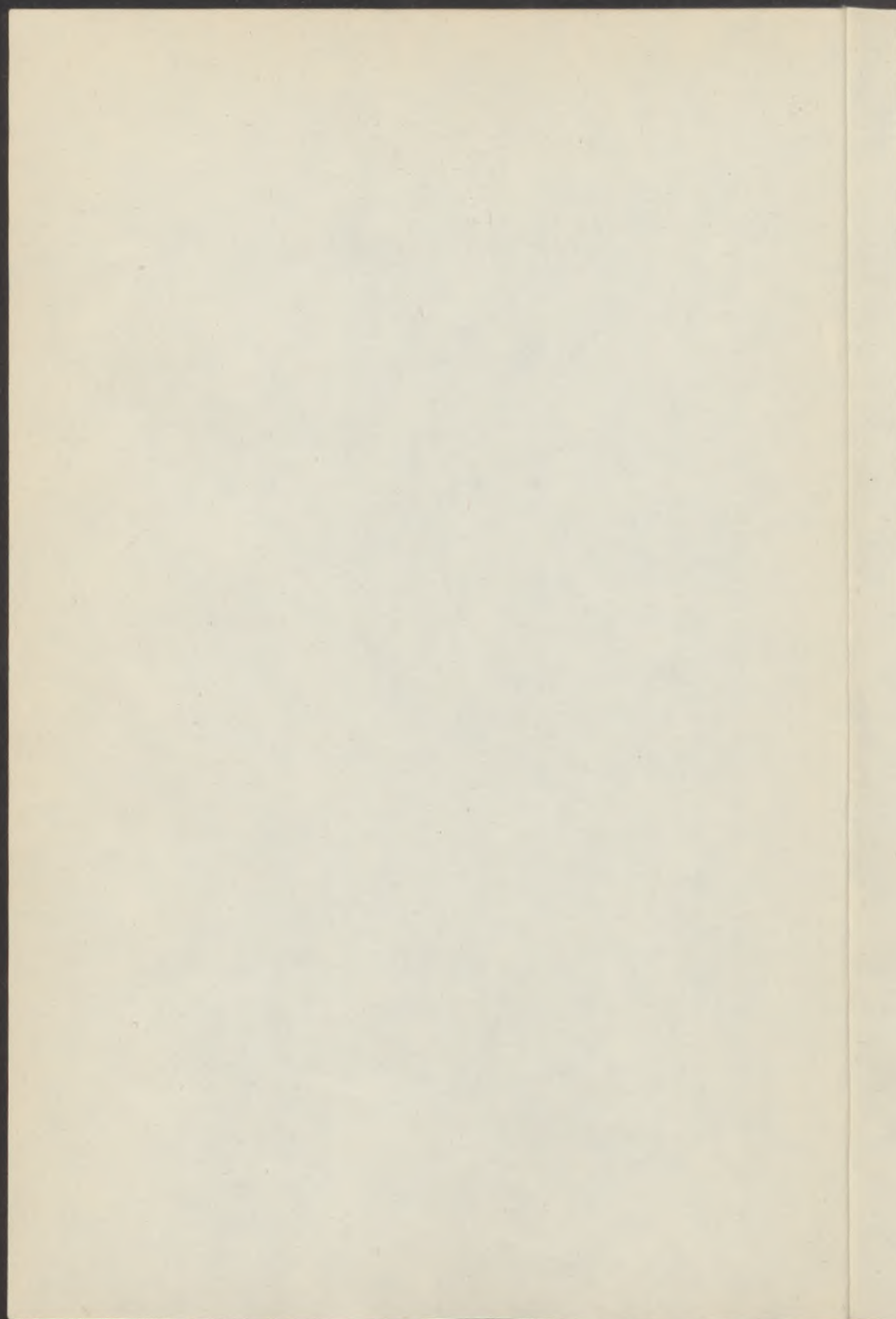










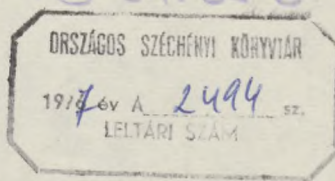


UTASSY JÓZSEF

Csillagok árvája

SZÉPIRODALMI KÖNYVKIADÓ
BUDAPEST

MB 81.656

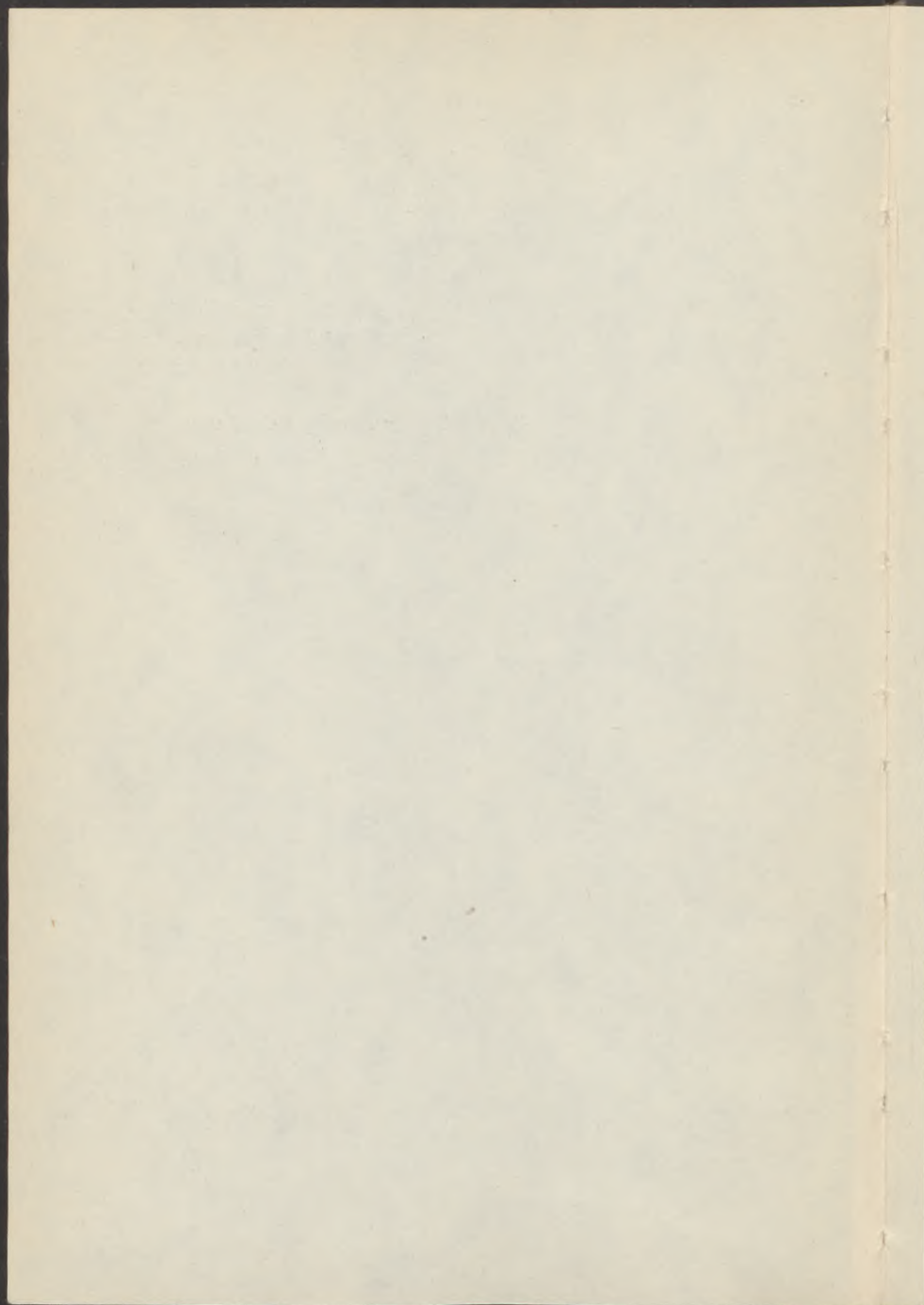


*Szabadság, szerelem!
E kettő kell nekem.*

Petőfi Sándor

Mert ÉN – az mindig valaki más.

Arthur Rimbaud



SZEMFEDŐ FÖLD

Motívum

Küszöbén az estnek
csillagfakadáskor
dalba fog az ember

ha már fáj a sorsa
nagyon szépen fájjon
küszöbén az estnek

csillagfakadáskor

Akit a gyász felöltöztet

Sírhat, akit a gyász
öltöztet föl, sírhat!

Ki zuborgatja szép
arca tengerszemét
özvegy Kiss Margitnak?

Katonaköpenygomb,
kétszázezer csillag!

Én nem tehetek arról
s ő sem tehet róla,
ha elengedném kezét:

a Föld is elforogna
szép lassan alóla.

Sirató

A hugomnak hosszú, szőke haja volna.
Míg fészülködne, én a tükröt tartanám,
s incselkednék vele: csúnya vagy, nem tetszel,
barátnőid szebbek . . . – Hadd haragudna rám!

A taknyosan is szép, csöpp csintalan öcsémnek
csúzlít csinálnék, s ha csörrenne az ablak:
magamra vállalnám a kis mesterlövésznek
találataiért kijáró jutalmat.

Vasárnap délelőtt – nehogy még rajtakapjon! –
valami kedveset füllentenénk anyámnak,
s elcsalnánk a Papát: meséljen újra arról,
hogy menekült meg Ő, s hogy pusztult el a Század.

Kit koldús hazámnak hívok

Anyámnak hősi halott a párja,
méhe a szerelem hullaháza.

S hogy belefojtsák a szót a gyávák,
ajkát iszonyú csókra zárták.

Megszült hát engem: forradalmat.
De nekem minden bordám kardlap!

S anyám – kit koldús hazámnak hívok –
mert a megváltó krajcár hiányzik:

kiül a gazdag világ sarkára,
s homlokán sorsom harmonikázik.

Világ világa

1

ISMERETLEN KATONA

Országok Sisakja!

Sisakok Izsákja,
regiment regrutám!

Sortüzekkel terelt,
hadak útjára vert,
csillagközi bakám!

Csipkebokorugróm,
remény romvitéze,
kit bronzzá vezényelt
egy örült Ábrahám!

Kiért sírhatok én,
kiálthatok, miként
bárányvér fű után!

Ha meg is testesülsz;
szellem vagy! Messze tűnsz.
Hetvenhét pecsétet
pokoli parancs vár!

Kulacs rum részege,
fagy szalmaözvegye,
didergő bakancspár!

Látomásos Ősöm:
káprázat havának,
havak tengerének
szalajtott katonám!

Sisakország fia:
patron pro patria,
csurompiros csatám!

Istenre esküszik,
s Pilátus piacán
harmincezüstködik
rongy bajtársad: Hazám!

Légy pogány, keresztény:
ott függsz a távcsöves
puskák célkeresztjén,
hajnalok hajnalán!

Bükkszenterzsébeti
senkim, jézus krisztus:

Apám, Édesapám!

Vonóit én a nagybőgő éjnek,
térdemen török rózsét a fényhez,
zenét gyújtok rád, piros zenét,
énekek énekét, tüzek tüzét,
rádlobbantom a muzsika-máglyát,
rezes csontjaid bandája előtt
recseghenek a karnagy pálcák,
s legyen áldott a tűz piros hite,
ama nagy tábortűzé, mielőtt

egy abrak zabért Fritz Schischak lelőtt:

világíts, Papa, világítsd ki Te
a temetőt, a bakatemetőt,
mert ha egy öreg muzsik gyújt fáklyát,
elfújja Isten annak a lángját,
ha ő nem, elfújná a balti szél.
Sírról csak azok tudnak, kik ássák!
Magukat gyásszal megkoronázzák,
s lesznek egy halott helytartói és
fekete trónra ültetett árvák.

Magyarország!

Világ Világa,
Szerelem Kápolna-virága,
nekem
Édes Egyetlenem,
Hazám,
Te Drága!

Kérdezd Illés kocsisomat,
honnan mennydörög e fogat,
mért is tértem meg-vissza hozzád,
mind kiforgatva sírodat:

Magyarország!

Én,
a te fényed,
napkeleti vőlegényed,
kit elcsaptak a háztól csúnyán,

ím,
itt fekszem rádvirradva,
pannon melled málnás csúcsán,

hogy combjaid holtágában
ülnék tort kesergőn:
Hadak csillagporos Útján
pirosra vált kendőm,
pirosra vált kendőm.

Ha százszor is kitagadnak,
én temetni el nem hagylok:
kihívón
keresztbe fektetlek a síron!
sárig szomorúfűz hajad
tíz ujjal vidítom,
tíz ujjal vidítom.

Micsoda kilátás nyílik tűzhányó melleidről!

Vakon is látom:
én az oltár előtt,
te az oltár mögött,
virágom, virágom.

Úgy
ölelsz át,
sejtjeim fájnak,
hátabba körmeim holdvilágárkot vájnak,
ezeregy fényévnnyi sáncot
mai,
holnapi bizáncok
ellen,
hogy védj magad:
Szerelmem,
Szerelmem Kápolna-virága,
Nekem
Édes Egyetlenem,
Világ
Világa.

Csendélet

Illyés Gyulának

Egy kérdés gerincgörbülete,
mint szíved ágába akadt kampó.
Én magamhoz húztalak vele!
És mondom: minden válasz halandó,

csakis a Kérdés örök e Földön,
meg a csigolyák csendélete.
S fönn rég nem arra vár a Göncöl,
hogy fényre fordítson az eke!

Ez a szívnagyobbodásos ország
félutak lihegője. Keselyűk
koszorúzzák a horizontját.

Korai szonett-koporsómon
fölaranylanak mégis a betűk:
száz évig élj, akár a sólyom!

Mindenség Déva-vára

Juhász Ferencnek

Házam nagyobb hazámnál is.
Fényévek az emeletek.
Reggelre rom! – Tanácskoztok,
jó Kőműves Kelemenek?

Mire a nap zenitre ér,
téglák pórusain átlát,
zokog a Mester, falfehér:
porhintó hozza a DRÁGÁT.

Mindenség Déva-vára:

VÉR AZ ÁRA!

Szabadság Déva-vára:

VÉR AZ ÁRA!

Szerelem Déva-vára:

VÉR AZ ÁRA!

S jönnek jézusarcú ácsok,
hogy csillaggal cserepezzék?!
Reményben a bizonyosság:
megérjük magunk elestét.

Mert nagyon sújt és szeret

Ady Endrének

Lesz ez a ház siralomház!

dereng bőrön át a csontváz,
mellre csillagról szívok csak füstöt,
verejték mosdat, s a hideg só
tetőtől talpig fölezüstöz.

Itélni engem eljön az Idő!

hajam, szakállam méterre kinő,
körmeim alól húsz hold jön föl,
nagy fényben áll fölém a Göncöl,
nem szekér: Égig–Emelő–Daru!

S fölmarkol majd a sírgödörből.

Lobogó gyász

Vajda Jánosért

Ó,
Én,
Ének,
Te fene térzene,
Úrdöngölő csillagi csárdás,
Egy bolygó hét naprendszere:
Pályám is!
Ez a zokogtató zéró,
Szentségtörő tűz,
Csordátlan csillagé,
Zeneüzenet,
Ének,
Én,
Ó.

A fűrjfutású

El,
eltűnt,
eltűnt a fűrjfutású,
eltűnt a fűrjfutású öregasszony,
el a falumból,
el,

el, mire hazaértem.

Hogy tündököl a temető!
Bölcsők, bölcsödék távlata.

Rengess csak,
rengess,

te üregesedő
ráncok tengere:

Nagymama!

Az eget nézem, a felleget,
s mintha a föld suhanna,
a Föld suhanna el veled:

Utassy Barta Zsuzsanna

Temető ég

Búcsú Váci Mihálytól

Dúdoljunk, Miska, mielőtt landol
e szívlökéses repülőgép!
A nyíregyházi harang is kondul:
utolsó út a temető ég.

Arcod márványlik, szobrosul szemed.
Benne vésőket roncsoló tűz ég.
Dúdoljunk, Miska, mindentudón!
Magát ölelő asszony a hűség.

Lovat ragyogtat rúdhoz a Göncöl.
Határtalan a lehetőség!
Dél Keresztje is keleten jön föl.
Csillagnak húz a repülőgép.

Szemfedő föld

Sírtól sírásig lengve, derengőn
zörgök itt kint a fejfaerdőn.

Nem világítok gyertyalánggal,
kezemben csipkebokorág van.

Előre hallom, amit mondok,
oly hangosan súgnak a csontok.

Csillagok árvája, Ember, figyelsz?!
Őst keresel és apádra se lelsz.

Szív dobol így vagy a temető döng?
Tenger nép volt az Őssejtig ősed!

Magyar vagy, mert lengyel a lengyel,
mongol a mongol és dán a dán.

Intsen partjához, s mosson a tenger
tisztító, nagy tüzek hajnalán!

KÖNYÖRTELEN KÖNYÖRGÉS

Rege, rege, Ráró!

Menekülő ménem,
homlokcsillagfényem,
eget-földet járó,
taplótűzpatás ló:
 megriadt reményem,
 ó, gyönyörű Ráró!

Négy égtáj szele zúg,
Ringasson bár tenger,
rengessen tevepúp:
amerre jár ember,
 céljt játszik minden út,
 céljt játszik minden út.

Ménem! Tűzpattintó!
Mögötted nincs hintó,
nincs visszaút, rézsút,
szürke fény, egérút –
 csillag iránt, nap iránt
 utunk ha van: félút.

Vágtass velem, vágtass,
halhatatlan hátas,
líráim, telivérem,
szárnyas-szép reményem,
 keselyűnek kesely,
 prométheuszi pej!

Egyszer-volt lét a mult,
s végül mese minden:
rege, rege, Ráró!
Magunk vagyunk, magunk,
s jaj, a mi igazunk
mese messze járó.

Szárnyas oltár

1

Éjjel a szél ha dögszagot lódtít,
ebek tudják csak elsíratni úgy
az ember összes magánhangzóit,
mint e fölkaravánozott fiú,

ki most a Tenger színe előtt áll.
Lelkére már a moraj se gyógyír,
csak áll a parton, pokolból jövet
áztatja lábát Arthur. S Rimbaud sír.

Mert nincs többé Párizs, ha a kommün
lelőtt Albatrosz az Egyenlítőn.
Történelem sincs! Csak igazolt bűn.

És bögnek a tevék. Árusivatag. Csend.
Mint egy arany százfrankos, a vízből
ellenállhatatlan, óriási Nap kel.

2

És pereg, pereg a száraz tenger,
hajói kilenc hullámos állat,
pillád is hamis gyöngyöket ejt el:
kiköpött kalózkapitány vagy!

Pereg és pereg a száraz tenger,
fordulnak óráid zokogóra,
mert könnyűnek mutat minden percben
a sivatag, e nagy homokóra.

Málháidon ha babrál a hajcsár,
gyilok villantja fényét a frontra.
Sírkövesednek az arabok már:

recontra, Monsieur Rimbaud, recontra!
Íme: van itt egy világ!! Hát add el!!!
Mindened lesz majd, csak igazad nem.

3

Hallod-e zúgni a nyílhegy Á
zivatarát az Ú völgyében?!

Angyali kancát az É elé,
s hajrá e néhai faekével
birizgáld, vénítsd meg, zokogtasd
az érzékeny öblök kis ó-ját!

Eleget éltünk ahhoz, hogy oktass,
tudjuk, amit egy hadihajó lát.

Taszítsd a tenger tornyait szét,
Istenét kutasd, meredek Í-jét,
s ha térde tündöklétére fölvelt:
Ű-sd az Ő-ért! vagy csillagára,

verj a holdbéli lány farára,
s kerüld meg hetvenhétyszer a Földet.

Napóra

A tengerparton,
a tengerparton,
hol tyúkistenek
fogyókúráznak,

homokba szúrt a
kelő nap engem:
jelöljek teret,
mutassak időt,

adjak a fénynek emberi árnyat!

Tengerlátó

Kormos Istvánnak

Csipkebokortól
gyúlt ki az alkony,
tombolt a tűz
a túlsó parton:

Dánia égett,
Yorick jajgatott.

Láttam a Tengert: nem hallgathatok!

Mert rőt rongyait a partra kiadta,
és felöltöztetett az Isten,
felöltöztetett
a Napba.

Ki téphetné le rólam e bíbort,
palástomat, ha Hold a csatja?

Éreztem én már:

tündöklük,
ragyog,
süt minden sejtem
a Sötét ellen.

S mondá a Tenger:
hatalmas vagyok!

De túl a partokon,
hol már pereg a hullám,
medvésezik a csúcs,
jeges:

ki súg és mit sugall?!

amíg az öntelt
hullámon sütkérezik
az Őssejt,
kit a Lét
hontalanul is felez,

s ki mégis egyetemes!

Ki súg nekünk hát
és mit sugallnak?
Mi az,
miről a Halál is hallgat?!

S rá csak legyintgetek:

útilapukkal,
pálmaággal,
játékos lombú mókusfákkal
legyintgetek,

s legyintek is,
mert lényegtelen már,
lényegtelen minden sugallat.

egy árva szóra,
arra sem érdemes.

Látott a Tenger hatalmasnak ott,
s én láttam a Tengert!

Hatalmas vagyok.

Apollinaire

Írni arról kell, AMI NINCS!
Mert ami nincs, vallom, LEHETNE!
Erre tanított a BILINCS:
az AMI VAN muszáj szerelme.

Figyel kikericseivel,
a kerek éggel mered rám:
– igazam van, te francia?!

Bólint, s fölsüt Apollinaire
koponyáján a vaspánt.

Könyörtelen könyörgés

*(Mert a szabadság:
az emberiség fejlődésének
Abszolút Nulla Foka.)*

Szép Senkim,
Te Idehazudott,
Ide,
Erre A Földre!

Mutass itt nekem egy zugot,
csak egy talpalatnyi hazát,
ahol meglelem a házad,
s ott engemet dönts le,
hasíts szíjat a hátamból,
korbácsolj vörösre,
s én vallok neked,
mindent bevallok:

Szabadság!

Szép Senkim,
Te Idehazudott,
Ide,
Erre A Földre.

Erőforrás

Ha nem az enyém,
ha le kell majd mondani róla,
akkor kinek a javára mondok le én,
kié a naprendszer harmadik bolygója,
ha nem az enyém!

Fény a bilincsen

Isten?
azt mondod:
Isten?!

Mondd csak!

Ő az én
egyetlen
Nincsem.

De nézz
e paradicsomi pogány párra,
ha félsz!

Oly igen árva.

Se istene már,
se csillagi társa.

Csak látomása van,
látomása.

Isten:
első és utolsó metaforánk!

Hidd
vagy ne hidd el.

Holt hadak útkeresztjén az időt,
ha látni vélem,
őt látom,
őt:

ki fény a bilincsen.

Meleg zsák

Weöres Sándornak

Sándor-nap!

Hevülnek a hatalmas zsákok,
lihegnek a fény trógerei,
zsákolnak.

Mintha iszákot,
vállamra vetek én is egy zsákot!

- Quo vadis?
- Wohin gehts
- Kudá igyos?
- Hová mész?

Viszem
Weöres Sándornak.

Van benne: Ú!
Panyigai.
Meg kéknyelű!
Venyigei.

Van kóc,
kenderből!

S kicsobbantottam a tengerből:

cepelek öt kila ángolnát,
hátha jókedvre hangolnák.

Pohárköszöntő

Egy mondatot,
egy mondatot csak,
csak egyetlen mondatot,
egy árva mondatot, ha holnap
hangot se lehet mondanod,

hangot se,
mert a pályabér
nem ám az ének örökzöld ága,
dehogyan lesz az az ág
babér:

huncut kis hóhérok mennek öltre
szavaid tisztásán
nyakadért,

s ő,
igen, Ő:

Ki A Holdra Föltett,
úgy rúgja alólad ki a Földet,
hogy elzúg talpad alatt a szél,

s függsz majd:
egy vízszintes mondatért!

egy mondatot,
egy mondatot csak,
csak egyetlen mondatot,
egy árva mondatot a Sorsnak,

hogy hallják a vakok:
kimondatott!
lássák a süketek:
leiratott!

egy mondatot,
egy mondatot csak,
csak egyetlen mondatot:

egy félig földi,
félig csillagárvát!

arról,

mit tündököl a tenger,
bár ismered jól holdalattiságát

a csillagosban,
hol fényévek a rések,
földiek mégis
az úri keringések,

földiek,
mert iker,
mert iker bolygó
a Plútó és a Péntek,

nagy idők síkján,
az őszi földön,
hol Szabadságot
az Ember úgy nyer itt:

bilincsel együtt
töri a tengerit!

egy mondatot,
egy mondatot csak,
csak egyetlen mondatot,
egy árva mondatot ragyogj csak:

EMBERNEK MAGYART,
MAGYARNAK EMBERIT!

ÁVE, ÉVA!

Hófehérke

Tudom is én már: ki volt, ki nem volt!
Mintha mesében, minden úgy történt.
Még szoknyája is hol volt, hol nem volt.
Ragyogtuk egymást: virág, verőfény.

Csemete férfi voltam még, diák.
De már a csókja szárba szökkenett,
ha elkapott a kikeleti vágy.

Gyere világgá — sírta –, szöktess meg!
Mondom, mese volt. Pedig megtörtént.

Később jöttek is érte a törpék.

Kenderáztató

Néhai menyecske: cukornádszál
ahogy a vízből partra röppen.
Hajlong, nem leli ám a ruháját!
Melle növekvőn majd lecsöppen.

Jaj, mi meg hattyúpásztorok, hárman
tülekedünk egy fűz ablakában.
Egymás hátán a Nap, a Hold és Én!
Kukucsálunk a levelek részén.

Zöld láz

Arra, hol a Tarna ered,
szállnak pillangó levelek
pirosan, sárgán.

Bokor fütytyöget. Zöld lázban
remegek a rezedásban:
szeress, Devlás Lány!

Duruzsollak, darázsollak.
Kereshet már anyád: hol vagy,
bronzkori drágám?!

Kék szoknyádat ágra veted,
harangozzanak a szelek
litániát ránk.

Hálám ha van, szürke hála:
hajad ősze széna szála,
míg a világ áll!

Diridon

Hangya bizsergeti, oly parázna:
diridon-dondiri-diridon!
Ím, darazsat fog éjszakára,
zúgdos a kandzsi tök virága,
cinkosa ciklámen, liliom.

Nőktől karcsú az alkonyat ma:
diridon-dondiri-diridon!
Kis ugrabugra mellük labda,
sétás, estike combjuk csapda,
liliomcsapda, tűzliliom.

Dondiri-diridon-dondiri:
ki-ki a párját hogy viszi!
Diridon-dondiri-diridon:
szív dobog át a fahidon.

Egy pillanat rögzítése

Szoknyád alá szalad a szél,
csókolja combod, térded,
s ott, ahol állsz, a járdaél
föl-föltündöklöklik, és egy

sereg csupaszem kis kavics
sarud körül ragyog, örül,
boldog most mind, hogy nézhet,
les a kirakatablak is,

mögötte rúzsok, krémek
tolongnak, s gondolatban
fut, fut, habosan fut feléd
egy dundi babaszappan!

Tündér ámulat vesz körül.
Egy kisfiú kezéből
fülig-pirult-szemérmesen
tovalibeg a léggömb.

S hogy megtorpan egy nénike!
Valaha szép volt. Szőke?
Rád néz, aztán a semmibe:
maga elé tűnődve.

A hírlapos, ki tudja jól,
hol ölt ma bicska, bomba . . .
egy árva szót se szól. Figyel:
lélegzet-visszafojtva.

S a szél, a kis szoknyavadász,
diadaltól ragyogva
elsündörög. Nyomában egy
szájtáti tökmagocska.

Egészségedre!

ha hóval hullna is ruhád
kimájusítanád szobámat
mert te magad vagy a virág

s

n

i

n

c

s

vázám sincs
karcsúbb tenálad

Tél

Bent: szeretőmmel gordiuszi csomóban.

Kint: Nagy Sándor karddal a hóban.

Ő is,
mi is:
ébren!

Ezerkilencszázhatvanhét
decemberében.

Kikeletek

Havazz,
tavasz!

Te
pelyhes pünkösdi
tél!

Kakukkszavas!

Mint a világ,
fölfegyverezve minden ág!

Avass
katonáddá:

Tavaszi!
Örökzöld Földem!
Májusom!
Cigány Virágárusom!

Végtelenül

Tenger,
istenemre,
tenger!

Minden mozdulata
hullám.

Hol
én borulok,
hol
ő
borul
rá.

Renget,
ágyéki csónakon
ringat.

Szürkül,
hajnallik,
lassan kivirrad.

Az én kicsi fiam

Lent,
Magyarország égalján hagytam:

verjen félre
egy nagyharang szoknyát,
rúgja zeniten,
köldökmagasban
követelje, hogy világra lopják,

mert Ő:

az eljövendő
ondó,
ősömig,
az összejtig hiú,
legeslegkisebbik fiú,
halálnak is jövendőmondó,
pöttöm,
horizont alatti Hamlet,

kezében huzatos koponyámmal

az én üvöltő,
kicsi fiam lesz!

Derengők

Hatalmas este van,
holdas.

Szél
fú,
hogy
hajladozhass.

Félsz,
ahogy derengő blúzod
melleden összehúzod.

Melegedj
leheletemnél,
mintha általam lennél.

Minket,
virágom,
le nem győznek!

Szarvas-szemeid bógnek.

Őszülünk.
Hullong a rengeteg.

Termő ág,
fiamat rengeted.

Csókkal szítom én hamvadó ajkad!

Csillag zúg,
ropog az ősz alattad.

Szerelemijesztő

Szodomából szalajtott asszony,
Icuja három kívánságnak,
dugáru a gyönyörpiacról,
méhkirálynőm, te virágállat,
ezen a holdig hímporos esten:
szerelemijesztő Budapesten!

föltámadásig sarkon álló
arkangyal, himvesszőn harsonázó,
körúti tündérkedő fillér,
fillérkedő körúti tündér,
kinek én vagyok ma éjjel újra
csillagmilliomos fiúja!

Várvaváró

Mélyebbre innen hova hull ember?!
Összefektetsz egy váróteremmel.
Kölyökálomra a kerekektől!
Várni mindarra, ami ma sem jön.

A szerelem szélén

Légy a szerelem szélén is bátor:
szeress engemet, Horváth Erzsi!

Mert a lebillent mérlegű ágyon
nincs többé játék.

Már fiam is csak a hinta álom
lengeti hozzád.

Sorsom örökség: tág a világom,
szűk Magyarország.

Mit akar itt ez a kéz a számon?
Csillagi csöndet emberi tájon?!
Hogy ami fáj, szótlanul fájjon?

Költő vagyok én: magyar költő!

Csak ami szívemen tolláskodik,
az röpül el az én számról.

Szeress engemet, Horváth Erzsi:
légy a szerelem szélén is bátor!

Majd összeterelem kis családom,
aklok melege szobánk belengi,
s tested füvére, én édes párom,
kicsapom tíz ujjam legelni.

Csak légy mindennek szélén is bátor,
és szeress engem, Horváth Erzsi!

Fellegajtó

Íme: a szerelem szentháromsága!
Dómért dörömböl a fellegajtón.
Óbálvány mered az új, pogány párra.
Térden az ország! Kőért sóhajton.

Van egy világ

Csörgőre húzva hajnalunk,
sörhab csipkézi éjszakánk:
van egy világ itt általunk!
S honunk helyett egy félhazánk.

Kerekíti a telehold
szemünk esteledő tavát.
Miasszonyunk, szomorúfűz
tükrözteti ott szép magát.

És testet ölt a szerelem,
mert nem égi bútor az ágy!
Mégis, mikéntha fellegen
vonulnának az éjszakák.

Ének virág helyett

Vujoševit Slobodankának

A tóba fecske csókolt,
és hogy pillogott az én szeretőm!

az én szeretőm,
aki dombjairól
holdbeli málnával kínált meg.

Mert úgy van ám, jaj:

ha nem magával,
akkor minek is kínálna mással
férfit egy nő –

egy nő,
akinek csillagokkal
nyílik a combja.

Ó,
emberek,

amikor velem a homorú heverőn

Ő
hempereg:

innen döngetett vénuszi dombján,
s túl az ősködök menyecskekontyán
úgy ruganyoznak a göndör terek,

irígylenek
az istenek.

Tördeld, idő, a tornyokat!

Ha bábeli,
ha bizánci.

Gyere,
Szlobodanka,
gyere:
csak blúz alatt dzsámi a dzsámi!

Untatnak Allah néhai
nagyhatalmának
kőrakétái.

Ásításom a müezzin odva.

Gyere,
Szlobodanka,
gyere:

csak egy ujjal érints meg engem,
s lekondul csípődről a szoknya!

És dícsértessék az Ohridi Tó,
ha néma is a csillagok bronza.

Struga, 1973

ŐSZVILÁG

Hanyatlásvégi nyár

Sárga és piros pánik a szélben,
lombvisszavonulás úton-útfélen.

Besúgó nádas. Címerárulás.
Gúlába gyávul a kukoricás.

Hova hamvad a nyár, a hajdani forró?
Lefejezve ím, egy ezred napraforgó.

Mi mindent mérnek most meg a mázsák!
Fölnégyelendő: krumpli. Detronizált: mák.

Kezdetben minden zsarnok kegyeske.
Virágletétel. Gyümölcseleste.

S az ég alján egy csönddel megrakott
szekér keréketőri a napot.

Amerre a nap lejár

Dühöm évszaka: kivagyí nyár van
e bajúszpödrő kukoricásban.

Már tudtam én, hogy eljön a perc, el:
megállok, hazám, előtted háttal,
s kívárom, míg a naplementtel
hontalanná nyurgul nagy árnyam.

Állok itt: Magyarországnak háttal.

Háttal! anélkül, hogy hűtlen volnék,
s lennék idegen utakon vendég:

ki-fia-borja-megcsodáltan.

Ifjú bakancs és őzikelábnym
remeg át előttem a határon.

Johnny-vá itt lényegül át János!

Vagy egy vak lépés, s virradatra
beszakad végleg a Föld alatta.

Hazám a halállal is határos!

Kérdéske görbül sírásra számon,
mert a felelet próféta haragú:



nincs határ, ami engem határol!

Koponyám geoid alakú,
koponyánk geoid alakú.

Balatoni képeslapok

Antal Istvánnak

1

Hogy hadonászik e vén szomorúfűz, hogy hadonászik!
Fészkes ágairól szinte lepottyan a Nap.
Nincs egy árva forint a zsebemben. Nincs mosolyom sem.
Fáradt dankasírály fürdeti gondjaimat.

2

Sarlót képzelsz kezedbe,
és már suhintanád:
hajlong, suttog előtted
a satnya sás, a nád.

E zöld társadalomban
mindegy: Z elvtárs, X úr.
Egyikben sincs gerinc, csak
hitvány előgerinchúr!

Őszelő

Piros padon felejt a csend már,
dohorog rám egy világváros.
Szöcske pillanat, rebbenet nyár.
Térdem szenthely egy perc fohászhoz.

Tegnap itt, annál a két platánnál,
egy fényes bűn baltája láttán
megőszült gyökeréig a páfrány.

Körben kémények merengenek.
Gólyátlanul.
Szálldos, miriád korom rezseg.
Lustábbja hull.

Tenyerük csuklóból ejtik a fák rám.

Aztán a parkőr botja hazaleng.
Leskel, botorkál.

Magam vagyok: piros padon a csend.

Fehér ingben is varjúhódok már.

Hazáig

Könnyű öklömet egy fuvallat
eskühöz, lassan szívemre ejti.
Kivallat, minden ősz kivallat!
S a sorsomat, mint vádat, elejti.

Kicsillagosodik a csönd és
bogárlik felém egy távoli zöngés.
Hazáig az út fogyó holdmeredek!

Rétről a ködöt magamra húzom,
s ősen, a kertek alatt elúszón

ballagok tova, szeptemberedek.

Ősz fa

Adjatok ennek a fának nevet:
szállni tanít egy fészek énekét,
s ő tartja fölém reccsenet-kék
dómkupolád is, szúette mennyezet!

Adjatok ennek az ősz fának nevet,
ha kinek mersze van, keresztelje meg!
Nékem szavaktól üres odú a szám:
ma kaptam tőle tízezer levelet.

Már tudom, én a gyermeke voltam,
csillaggal érő s hulló gyümölcs,
kit szemmel tart a szőlőhegyoldal,
s kiért fölnyúl a nagyárnyú csősz.

Naplemente

A nap szétfeszíti térded,
s megerőszakol a halál.
Holdasul arcom, ha nézlek.
Alkonyodol, Édesanyám?!

Árnyam ijesztő nagy így is,
hátha a föld alól fénylesz?
Nyurgulhatok én már égig,
mama, itt olyan sötét lesz;

arcom, minden sejtem elfogy,
sarlósodik, suhog sárgán,
sikolyélesre fen a szél,
s hozzádsötétülök, mama!

Várj rám.

Ember az őszben

Adhin Srikishunnak

Dióverőfény. Rezgőnyárfa
idegösszeroppanása.

Sisakból makk, emberfej pottyán.
Hitfogyatkozás játszik napommal.

Koppanás, csönd: ez lett a ritmus.
Mezőn új csaták csontja virít most.

Győzelem?! Harminc ezüsttel győztek!
Énekelem hát: júdás idő ez,

s úgy meredek a kereszt fiára,
kiropan bogyószemem világa.

Csoda nincs! Lám, a sós vér is felforr:
tréningezik velem a terror,

ördögszekerek után köttet,
csúfolja testemmel a Földet.

Fogadna fiának is: ha élve
törhet az idő kerekébe.

De alku sincs! hát hosszú hajammal
söpreti avar forradalmam.

Süvíts, süketíts Hatalmi Lárma,
véniíts Hetvenhét Tornyodba zárva:

ellened én, Ember az Őszben,
immár halálíg levetkőztem.

Őszvilág

(Bartók Béla és Radnóti Miklós emlékének)

1

Deres a Hold,
hideg van.

Nemzetközi szél fúj
a tengerről,
kipirosít.

Csillag és levél hull.

2

ÍM ITT E KŐ,
hidege csontodé.

Koponyafény:
A HOLD MA OLY KERÉK!

Ragozhatom a létigét
létem hamleti szélínél.

Ragozgam:
meghalni nem lehet!

Ha ez a kő itt pogány oltár,
akkor én hiszek ebben a kőben.

Csillaggal kiszemelt költő voltál!

A sövény pusztul,
Fanni időtlen.

Rét rongya immár,
pipacsod is rohad.

Rigók borzongatják a bokrokat.

Ősz van.
Őszvilág.

Avar ha zörren,
zára ké a zaj.

Kikeleti fegyencek ím a fák.

És veri az ősz halántékomat,
üti a tarkót.

Ősz ül a zongoránál is:
Bartók!

Égmerengő tó, derengő romház,
csónakszomorú tengerszem,
fölfelé hulló pontylevélcsontváz,
ki előtt már csak Isten a horgász,
csillag a csali őszreggel.

Szomorú csónak: Emberszem!

Nem marad semmi biztató itt.
Égre leng, oly sovány a tó is,
zenitre húzó légnemű láger:
Kémény-Anyaöl! hol a kondor gyász
párafüstből is Piétát formáz,

s örökmécs ragyog: Holdkandeláber!

Át a nádason zongora tűnik.
Püföli a szél vakfehér keze
félhangok buzogány billentyűit.
Szuronyrohamra zúdul egy front sás.
Arany- és ezüsthídrobbantás.

Csontok közé csapj, félelmetes
cromagnoni ős: Te Négykezes!

Viador páncélbikacsorda bög,
hágja húgodat, ökleli nőd,
s úgy veti szarván anyádat vállra,
kiáll a Hold peremére Isten,
és vakjainak lekiáltja:

Ím, Európa Elrablása!

4

Nem, tovább nem menekülök.
Hová fut az ember gömbön?

Hold alatti kőre ülök:
jöjjön, várom, dörömböljön
ajtón, ablakon, mellemen,
ha már elindult ellenem.

Hiába himnuszolsz, haris!
Kilakoltatták szavam is.

Égüres immár minden ének,
szomorú vagyok, szomorú,
csillagom nagy csönd, s még abban is
perceg a szű, perceg a szű.

Némulj el, nagyon fájsz, haris!
Honvágy kínoz hazámban is.

Akár a szarvasok

(Szervátiusz Jenő: Cantata Profana)

Zörgőre jár, fiúk: vége a vadonnak!

Atyánk nagy íjának nyílas félholdja kel,
ropog ellenünk, mint rőt láng a berekben.

Szemben a vénséges vén Ezüst Öreggel
megállunk, mikéntha csillagra meredten:

kilencen, akár a szarvasok, kilencen.

Magunkra riadva, patánkra maradva,
énekijesztő lett beszédünk is, zagyva.

Házunkból kimartan, hazánkából kiverten,
agancsunk boronál csak a kék hidegben.

Ágak, egek bőre horzsolódik tőle:
idő, koronánkat derező idő, te!

Jaj, ha megbrong a húr, gordonkán se szebben,
se halálosabban, se szerelmesebben,

ha elbrong ama húr az öreg kezekben:

megfutamodik a vér a rengetegben,
ez úttalan úton járó rengetegben!

Kilencen? Kilencszázkilencvenkilencen!

S úgy sokasul a szám, immár Négymilliárd
fölött inog, lobog, veresedik a bárd.

Ezüst Öreg! ha ránk szarvasok szaván szólsz,
halld meg hát az Arany Szarvasifjúságszót:

NEM ISZUNK CSATÁKRA CSENDÜLŐ POHÁRBÓL!

csak tiszta forrásból,
csak tiszta forrásból.

Csillagra zárt egek alatt

In Memoriam Prometheus

Isteni tolvajok ivadékát,
a Bükkhöz láncra ne verj engem,
gyáva véremet se futamítsd meg:
hazám, keselyűm, szerelmem!

Itt, e csillagra zárt egek alatt,
hol csak a cellám lenne tágabb,
kímélj a kaukázusi kintől:
Huszedik Század!

Irott kövekből szikrák ha pattan,
ne vakítsd meg a látnoki lángot,
taplóba tüzet ne törpítsd:
nem zsarátnok!

Túl a meglopott mennyei máglyán,
pokoli kikelet heve fűt rég.
Fenyvesből gyászt, koporsófákat
dönt ki a fűrész.

Halál varjai, holló-nagy pernyék
riognak rólunk a csillagokhoz.
Hallod ezt az őszt, Kaukázus?!
Károgva károg rám a kozmosz.

Paradicsomi tűzmadár

Dehogy a nyitja:
rabja teszi a kalitkát,
mert az a titka!

Ha van remény még:
ezt is, amazt is a csillagi mélység
kulcsa kinyitja.

Szép mese!

Maga
az énekek éneke
dobog a bordák birodalmában.

Tüdőpuha már priccsem is,
ruganyozhat a szellem.

Félénk virágok
s vadrózsák rengetik csak a rácsot,
ha barmot szabadít
rájuk a reggel!

A láng
piros madara lobog,
énekel,
ugrál sorsa ellen.

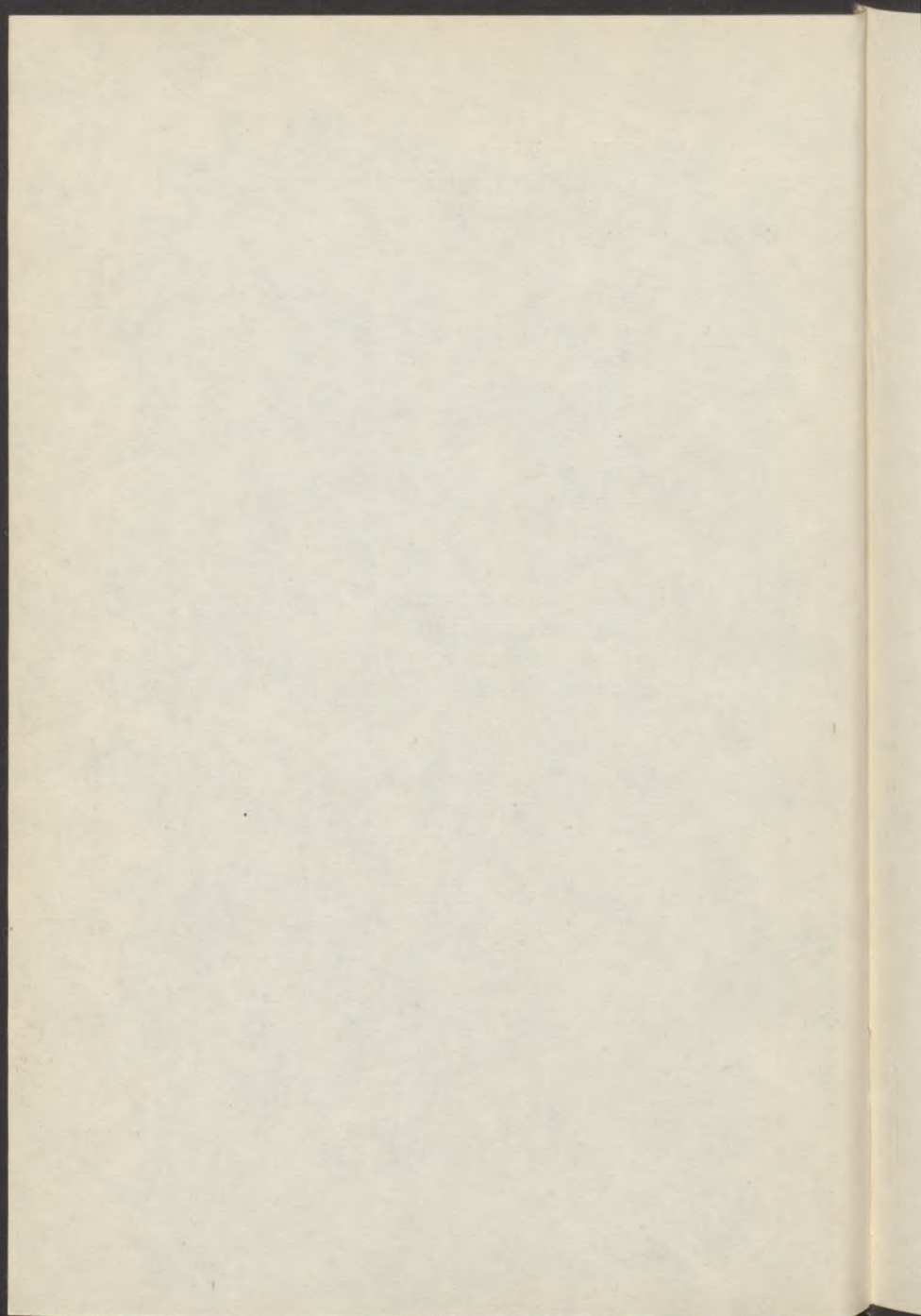
Száll az ének

Kiss Benedekhez

Írsz jegenyék magasában,
madárlátta kis szobában,
ahová csak integetnek,
fölötte már mindeneknek;

mindeneknek fölötte már
csendül a csönd, szabad a száj,
s mérni mérhetetlenséget
nem marad más – csak az ének:

ki csillagról csillagra száll,
ki csillagról csillagra száll.



Tartalom

SZEMFEDŐ FÖLD

<i>Motívum</i>	7
<i>Akit a gyász felöltöztet</i>	7
<i>Sírató</i>	8
<i>Kit koldús hazámnak hívok</i>	9
<i>Világ világa</i>	10
<i>Ismeretlen katona</i>	10
<i>Fekete trón</i>	12
<i>Magyarország!</i>	13
<i>Csendélet</i>	15
<i>Mindenség Déva-vára</i>	16
<i>Mert nagyon sújt és szeret</i>	17
<i>Lobogó gyász</i>	18
<i>A fűrjfutású</i>	18
<i>Temető ég</i>	19
<i>Szemfedő föld</i>	20

KÖNYÖRTELEN KÖNYÖRGÉS

<i>Rege, rege, Ráró!</i>	21
<i>Szárnyas oltár</i>	22
<i>Napóra</i>	24

<i>Tengerlátó</i>	25
<i>Apollinaire</i>	27
<i>Könyörtelen könyörgés</i>	28
<i>Erőforrás</i>	29
<i>Fény a bilincsen</i>	29
<i>Meleg zsák</i>	30
<i>Pohárköszöntő</i>	32

ÁVE, ÉVA!

<i>Hófehérke</i>	35
<i>Kenderáztató</i>	35
<i>Zöld láz</i>	36
<i>Diridon</i>	37
<i>Egy pillanat rögzítése</i>	38
<i>Egészségedre!</i>	39
<i>Tél</i>	40
<i>Kikeletek</i>	40
<i>Végtelenül</i>	41
<i>Az én kicsi fiam</i>	42
<i>Derengők</i>	43
<i>Szerelemijeszítő</i>	44
<i>Várvaváró</i>	44
<i>A szerelem szélén</i>	45
<i>Fellegajtó</i>	46
<i>Van egy világ</i>	46
<i>Ének virág helyett</i>	47



ŐSZVILÁG

<i>Hanyatlásvégi nyár</i>	49
<i>Amerre a nap lejár</i>	50
<i>Balatoni képeslapok</i>	51
<i>Őszelő</i>	52
<i>Hazáig</i>	53
<i>Ősz fa</i>	53
<i>Naplemente</i>	54
<i>Ember az őszben</i>	55
<i>Őszvilág</i>	56
<i>Akár a szarvasok</i>	60
<i>Csillagra zárt egek alatt</i>	61
<i>Paradicsomi tűzmadár</i>	62
<i>Száll az ének</i>	63

ISBN 963 15 0861 7

Felelős a Szépirodalmi Könyvkiadó igazgatója

Felelős szerkesztő Horváth Zsigmond

Műszaki vezető Pintér László

Műszaki szerkesztő Kállay Judit

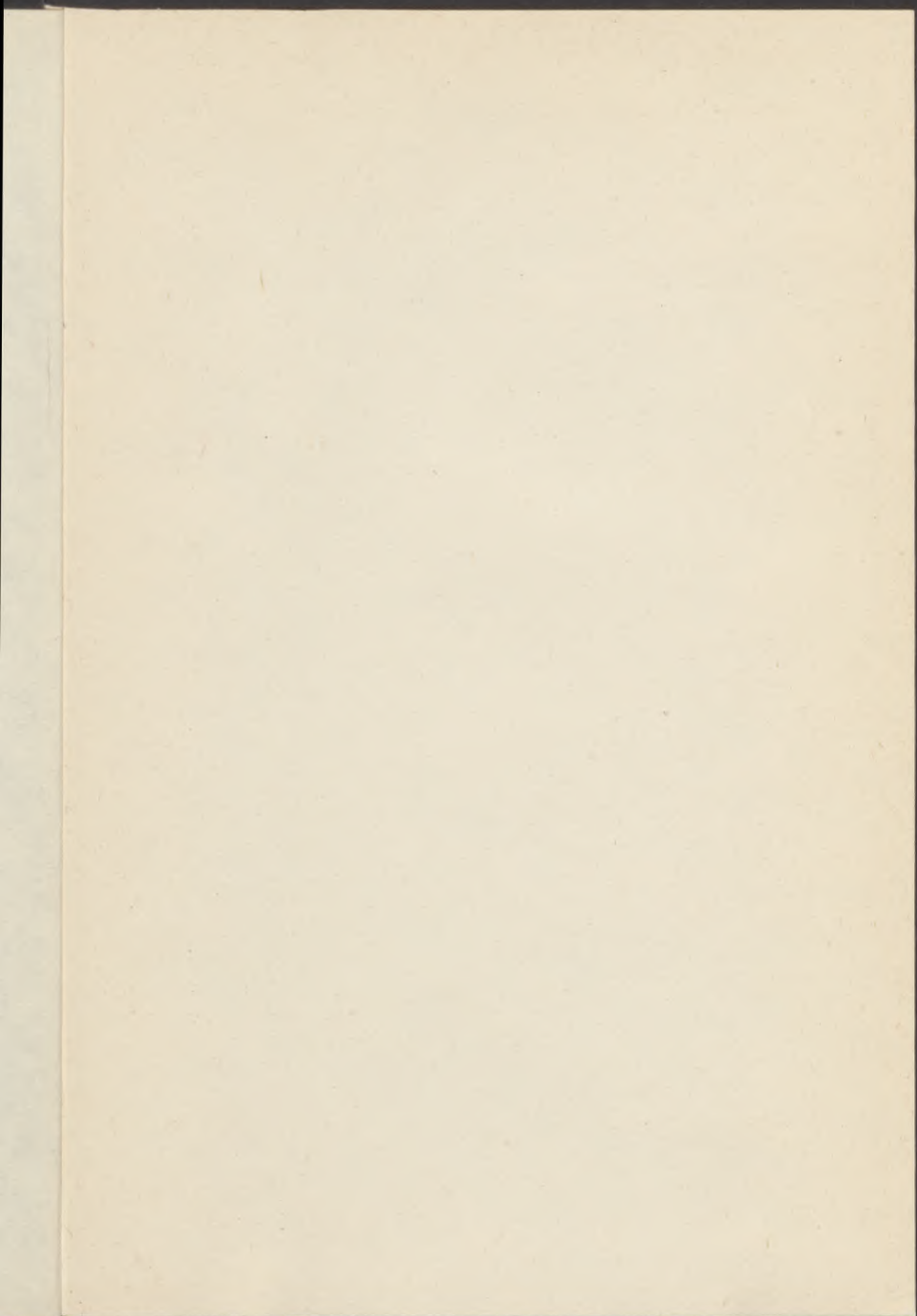
A borító- és kötéstervezés Szeifert Béla munkája

A költő fényképét Csizsák László készítette

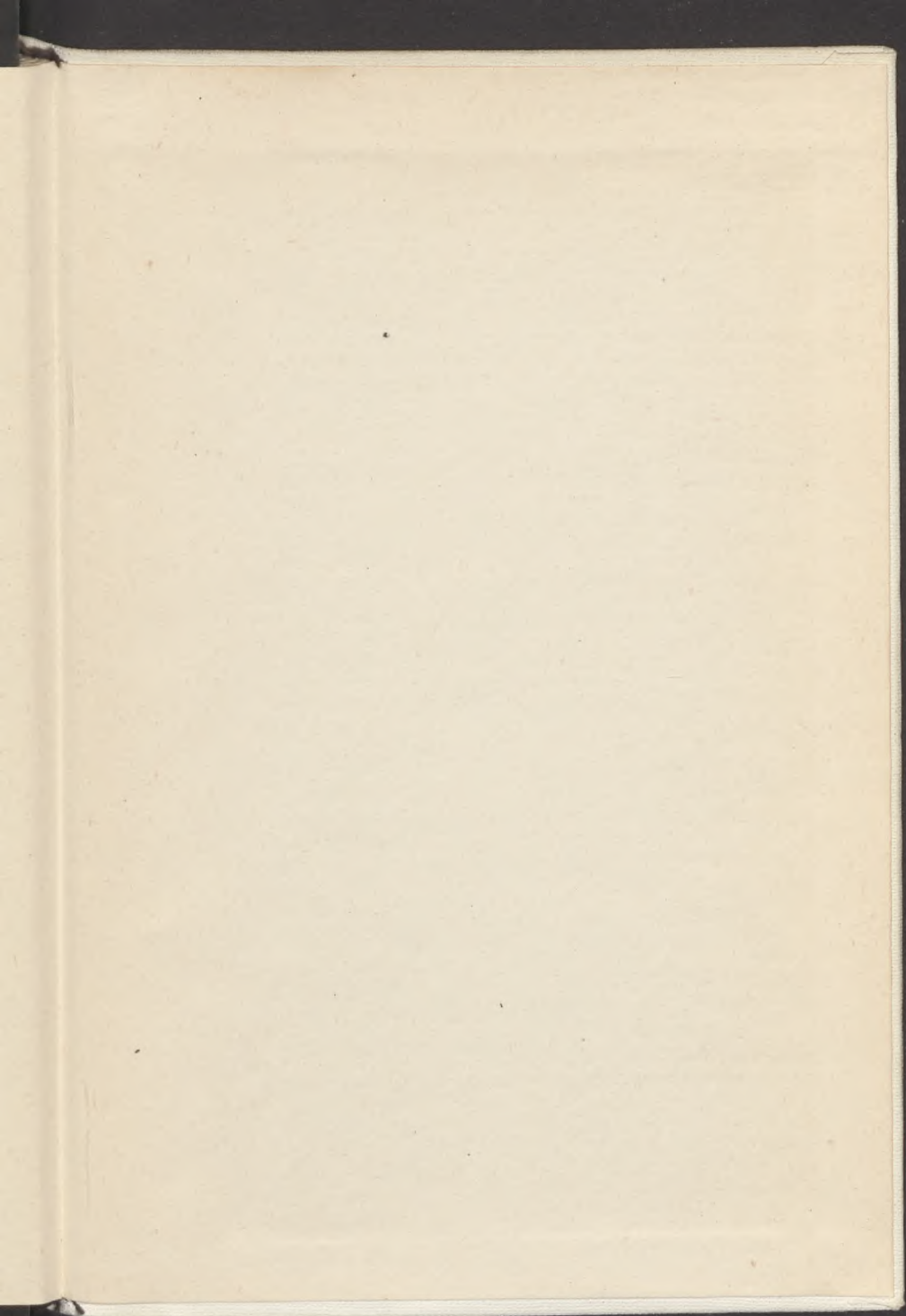
Megjelent 1977-ben 3,4 A/5 iv terjedelemben

MSZ 5601—59 és 5602—55 SZ 2665-1-7779

77/4644 Frank in Nyomda, Budapest. Felelős: Vágó Sándorné







1450

UTASSY JÓZSEF: CSILLAGOK ÁRVÁJA